

סימנים קמג-קמד כבוד הורים ומורים

מצות כבוד אב ואם ומוראם

א. צריך להזהר מאד בכבוד אביו ואמו ובמוראם, שכן הכתוב השווה אותם לכבודו ולמוראו של הקדוש ברוך הוא: פתיב 'כבוד את אביך ואת אמך' (שמות כ, יא) – וכתוב: 'כבוד את ה' מהונך' (משלי ג, ט); פתיב: 'איש אמו ואביו תיראו' (ויקרא יט, ג) – וכתוב: 'את ה' אלוקיך תירא' (דברים י, ג). כדרך שצוה על כבוד שמו הגדול ומוראו, כן צוה על כבודם ומוראם. (סימן קמג, סעיף א)

החייבים בכבוד אב ואם

ב. אחד האיש ואחד האשה חייבים בכבוד אב ואם. אלא שהאשה הנשואה חייבת לשמע לבעלה, ולכן היא מקיימת את כבוד אב ואם רק כשהדבר אפשרי ויש לה רשות מבעלה. (סימן קמג, יג)

הערה: גם במקרים שבהם האשה הנשואה פטורה מכבוד אב ואם, בשל מחיבתה לבעלה, עדין היא חייבת במוראם, ולכן אסור לה לקרא להם בשמם או לשבת במקום המיוחד להם, וכדומה.

ג. אם נשא אביו אשה אחרת, חייב הבן לכבד את אשת אביו, אף שהיא אינה אמו – כל זמן שהיא נשואה לאביו; וכן חייב לכבד את בעלה של אמו, אף שהוא אינו אביו – כל זמן שהוא נשוי לאמו. (סימן קמג, סעיף ט)

ד. אף שאין חייב בדבר, ראוי לכבד את אשת אביו ובעל אמו גם לאחר שהאב והאם בעצמם נפטרו. (סימן קמג, סעיף יט)

ה. חייב אדם בכבוד אבי אביו (סבו), אלא שכבוד אביו גדול מכבוד אבי אביו. וכן חייב אדם בכבוד אחיו הגדול ממנו וכן הדין באחותו הגדולה. (סימן קמג, סעיף כ)

ו. חייב אדם בכבוד הורי אשתו – חמיו וחמותו. (סימן קמג, סעיף כ)

פיצד מקימים מורא אב ואם?

ז. איזהו מורא? לא יושב הבן על כסא המיוחד לאביו, וכן לא יעמד במקום המיוחד לו בבית הכנסת וכדומה. ולא יסתיר את דבריו (לאמר ההפך מדברי

אָביו), וְלֹא יִכְרִיעַ אֶת דְּבָרָיו בְּפָנָיו (יִבְיַע דְּעָה עַל עֲמֻדָתוֹ שֶׁל אָביו), אֲפֹלוּ
 לֹא לומר: 'נִרְאִין דְּבָרֵי אָבִא'; וְלֹא יִקְרָאנוּ בְּשֵׁמוֹ, לֹא בְּחַיָּיו (בְּפָנָיו אוֹ שְׁלֹא
 בְּפָנָיו) וְלֹא בְּמוֹתוֹ². וְכָל דְּבָרִים אֵלֶּי שְׁאַסּוּר בָּהֶם כָּלפִּי אָבִיו, אָסוּר בָּהֶם
 גַּם כָּלפִּי אָמוֹ, כִּי אֵין הֶבְדֵּל בֵּינֵיהֶם לְעֻנְיָנִים אֵלֶּי (סימן קמג, סעיף ב).

ח. עַד הֵיכָן מֵגִיעַ מוֹרָא אָב וָאִם? אִם הָיָה הֵבֵן יוֹשֵׁב בְּמִקוֹם מְכַבֵּד בְּקֶהֱל וְלְבוּשׁ
 בְּבִגְדִים מְכַבָּדִים, וּבָאוּ לְשֵׁם אָבִיו וָאִמוֹ וְקָרְעוּ אֶת בִּגְדָיו וְהִפְוּהוּ עַל רֹאשׁוֹ
 וַיִּרְקוּ בְּפָנָיו - לֹא יִבְיַשׁ אוֹתָם וְלֹא יִצְעַר אוֹתָם וְלֹא יִכְעַס כְּנִגְדָּם, אֲלֵא יִשְׁתַּק
 וַיִּירָא מִמָּלְכוֹ מִלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂצֻנָּה לְנֶהֱג כָּהֵּ. (סימן קמג, סעיף ב)